

Article History

Received / Geliş
16.06.2017

Accepted / Kabul
01.07.2017

Available Online / Yayınlanma
15.08.2017

EDUCATION SYSTEM OF DENMARK: COMPARISON WITH TURKEY IN TERMS OF PURPOSE, STRUCTURE AND PROCESS

**DANİMARKA EĞİTİM SİSTEMİ: AMAÇ, YAPI VE SÜREÇ AÇISINDAN
TÜRKİYE İLE KARŞILAŞTIRILMASI**

Yağmur KOÇ BAŞARAN¹

Abstract

The aim of this research is to compare the Turkish Education System with the Danish Education system. In this context, the geographical, social, political and economic restructuring of Denmark was first introduced. The Danish Education System has been handled in terms of purpose, structure and process. At the last stage of the research, the Turkish Education System and the Danish Education System are compared in terms of purpose, structure and process. When the Danish Education System with the Turkish Education System are compared, it is seen that the countries have similarities in the purpose dimension and differences in the structure and process dimensions. Localization is dominant in the construction of the education system in Denmark. While the legislation and the general rules on education are set by the ministry, the local authorities have authority and responsibility for the implementation. In contrast, the administrative structure of the education system in Turkey has a central characteristic. On the other hand, while the universities have no authority or responsibility in choosing higher education students in Turkey; the universities in Denmark have a say in the process of holding an examination to the applicants and accepting of those who succeed. As a result, it can be said that the Danish Education System is more developed than the Turkish Education System.

Keywords:Danish Education System, Turkish Education System, comparative education

Özet

Bu araştırmanın amacı Türk Eğitim Sistemi ile Danimarka Eğitim Sistemini karşılaştırmaktır. Bu kapsamda Danimarka'nın ilk olarak coğrafi, sosyal, siyasal ve ekonomik yapılanmasına yer verilmiştir. Danimarka Eğitim Sistemi amaç, yapı ve süreç bakımından ele alınmıştır. Araştırmanın son aşamasında ise Türk Eğitim Sistemi ile Danimarka Eğitim Sistemi amaç, yapı ve süreç bakımından birbiriyle karşılaştırılmıştır. Danimarka Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sistemi karşılaştırıldığında ülkelerin amaç boyutunda benzerliklere, yapı ve süreç boyutlarında ise farklılıklara sahip olduğu görülmektedir. Danimarka'da Eğitim Sistemi'nin yapılanmasında yerleşme hâkimdir. Eğitime ilişkin mevzuat ve genel kurallar bakanlık tarafından belirlenirken, uygulamalar konusunda yerel makamlar yetki ve sorumluluk sahibidir. Buna karşın Türkiye'de eğitim sisteminin yönetsel yapılanması merkezi bir özellik göstermektedir. Diğer taraftan Türkiye'de yükseköğretime öğrenci seçme konusunda üniversitelerin herhangi bir yetkisi ve sorumluluğu bulunmazken; Danimarka'daki üniversiteler, başvuruda bulunan öğrencileri sınav yapma ve bu sınav sonucunda başarılı olanları üniversiteye kabul etme sürecinde söz sahibidir. Sonuç olarak Danimarka Eğitim Sistemi'nin Türkiye'ye göre daha gelişmiş olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Danimarka Eğitim Sistemi, Türk Eğitim Sistemi, Karşılaştırmalı eğitim

¹ Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, kochyagmur@gmail.com

GİRİŞ

Ülkelerin kalkınması ve gelişmesi için en önemli faktörlerden biri eğitimidir. Nitekim ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünün sağlanması, toplumların huzur ve barış içinde yaşaması ve gelişmiş olan diğer ülkelerle rekabet edebilmesi için etkili eğitim sistemlerinin oluşturulması gerekmektedir. Her ülkenin sahip olduğu amaçlar doğrultusunda oluşturduğu eğitim sistemleri bulunmaktadır. Ülkelerin sahip oldukları eğitim sistemlerini değerlendirebilmeleri ve bunun sonucunda da değişme ve gelişme gösterebilmeleri için eğitim sistemlerinin analiz edilmesinin ve birbirleriyle karşılaştırılmasının oldukça yararlı olacağı söylenebilir.

Eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasında iki yaklaşımdan bahsedilebilir: 1) İki ülke eğitim sistemi belirli ölçütler açısından birebir karşılaştırılır. 2) İki ülke içinden odak ülkenin eğitim sistemi tüm ölçütlere göre bütüncül olarak betimlenir ve bu ölçütlere göre diğer ülke ile karşılaştırılır (Balcı, 2013). İkinci yaklaşımın temel alındığı bu çalışmada öncelikle Avrupa Birliği ülkelerinden olan Danimarka'nın coğrafi, sosyal, siyasal ve ekonomik durumu hakkında bilgilere yer verilmekte sonrasında ise Danimarka Eğitim Sistemi amaç, politika, yapılanma ve süreç boyutlarında betimlenmekte ve Türk Eğitim Sistemi ile karşılaştırılmaktadır.

Danimarka'nın Coğrafi, Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Durumu

Danimarka, Kuzey Avrupa'da yer alan bir ülkedir. Ülkenin resmi adı "Danimarka Krallığı"dır. Almanya'nın kuzeyinde bulunan Jutland Yarımadası, Sjaelland, Fyn ve Bornholm gibi büyük adalardan oluşan ve 43.094 km²'lik yüzölçümüne sahip Danimarka, Baltık Denizi ve Kuzey Denizi kıyılarında yer almaktadır. 2015 verilerine göre 5.581.503 nüfusa sahip Danimarka'da yaşa göre nüfus dağılımı incelendiğinde, nüfusun %16.77'si 0-14 yaş, %13.11'i 15-24, %39.03'ü 25-54 yaş, %12.41'i 55-64, %18.68'i ise 65 ve üzeri yaş aralığında bulunmaktadır. Bu nüfusun %80'i ülkenin resmi dini olan Protestan (Evangelist Lutheran mezhebi) , %4'ü Müslüman, %12'si ise diğer dini gruplara (Roma Katolik, Sırp Ortodoks Hristiyan, Musevi, Baptist ve Budist) mensup Danimarka vatandaşıdır (www.cia.gov; www.tr.wikipedia.org; www.ito.org). Başkenti Kopenhag olan Danimarka 2007 yılında merkezi hükümetin bazı yetkilerine sahip ve seçimle belirlenen konseyler tarafından denetlenen bölge idarelerinin yönettiği beş bölgeye (Başkent, Zelanda, Kuzey, Güney, Merkez) ayrılmıştır. Ayrıca ülkede Grönland ve Faroe Adaları olmak iki özerk bölge de bulunmaktadır (www.mfa.gov). Resmi dili Danca olan Danimarka'da İngilizce başta olma üzere Almanca, Faero ve Grönlandca dilleri de konuşulmaktadır (www.cia.gov).

Danimarka'nın yönetim biçimi anayasal monarşidir. 1972 yılından itibaren devletin başı olan Kraliçe II. Margrethe, Başbakanı ve Bakanları atamada ve görevden almada son söz sahibi durumundadır. Siyasi sorumluluk hükümette olmasına karşın alınan kararlar Kraliçe'nin imzası olmadığı sürece yürürlüğe girememektedir. Öte yandan çok partili sistemin olduğu Danimarka'da, dört yılda bir genel seçimlerin yapılmasıyla seçilen 179 milletvekilinin (2 milletvekili Grönland ve 2 milletvekili Faroe Adaları) oluşturduğu "Folketinget" olarak adlandırılan parlamento da siyasi kararların alınmasında etkilidir (www.mfa.gov).

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden olmasına karşın para birimi Kron olan Danimarka'da 2015 verilerine göre Gayri Safi Milli Hâsıla 257.1 milyar dolar, kişi başına düşen yıllık gelir ise 45.800 dolardır. Danimarka'da 2.774 milyon işgücü bulunurken işsizlik oranının 2014 yılında %4.9, 2015 yılında ise %4.7 olduğu görülmektedir (www.cia.gov).

Danimarka Eğitim Sistemi

Bu başlık altında Danimarka Eğitim Sistemi'nin politika ve amaçları, yönetsel yapılanması, okul yapılanması ve süreç (eğitim-öğretim süreci, yönetici ve öğretmen yetiştirilmesi, eğitim denetimi ve finansmanı) boyutu konuları ele alınmaktadır.

Eğitim Politikaları ve Amaçları

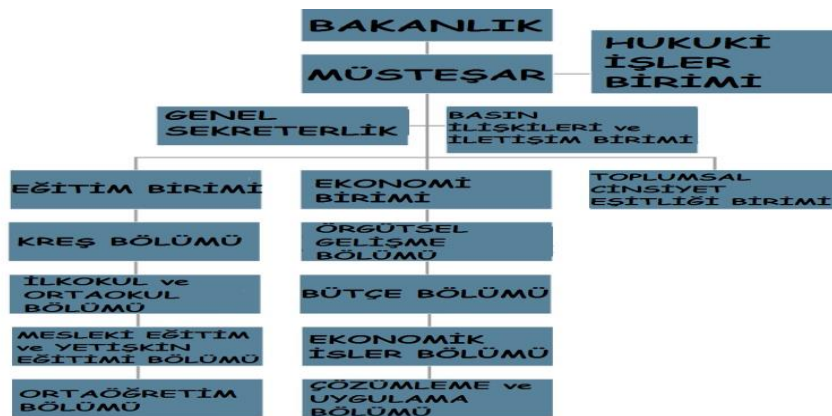
Danimarka Eğitim Sistemi'nin politikası ülkenin Anayasası ve çeşitli yasalardan oluşan mevzuatla ortaya konmaktadır. 1953 Anayasası'nın 76. Maddesine göre; okula başlama yaşına gelen her çocuk ilköğretim süresince eğitim örgütlerinden eğitim alma hakkına sahiptir. Veliler veya vesayeti altında çocuk olan vasiler, çocuklarına ilköğretimde verilen eğitimle eş değer nitelikte bir eğitim sunabiliyorlarsa çocuklarını ilköğretime göndermek mecburiyetinde değildirler (www.adalet.gov). Mevzuatta yer alan amaçlar ise ilköğretime, ortaöğretime, mesleki eğitime ve yükseköğretime ilişkindir. İlköğretimin temel amacı öğrencileri; Danimarka tarihi ve kültürü, demokratik hak ve sorumluluklar konularında bilinçlendirerek onları ileri eğitim-öğretim süreçlerine hazırlayacak bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Ortaöğretimde öğrencilerin genel ve kişisel yeterliklerini artırmak, analitik becerilerini geliştirmek, küresel bir bakış açısı kazandırarak demokratik, sosyal ve bilinçli vatandaşlar yetiştirmek; mesleki eğitimde öğrencilerin istedikleri meslekler doğrultusunda yetiştirilmelerine destek olmak; yükseköğretimde ise uluslar arası düzeyde kamu ve özel sektörde nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılayacak bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır (ec.europa.eu).

Eğitim Sisteminin Yapılanması

Bu başlık altında Danimarka Eğitim Sisteminin yapılanması yönetsel ve okul yapılanması olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır. Yönetsel yapılanma boyutunda merkezi ve bölgesel yapılanmaya ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Okul yapılanması boyutunda ise öğretim kademeleri ile ilgili bilgiler sunulmaktadır.

Yönetsel yapılanma. Eğitim sisteminde yetkiler merkezi yönetimde yer alan Çocuk, Eğitim ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bakanlığı (Ministry for Children, Education and Gender Equality [MCEGE]), Yüksek Öğretim ve Bilim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ve Savunma Bakanlığı olmak üzere dört bakanlık arasında paylaşılmaktadır (ec.europa.eu). Eğitim sisteminde diğer bakanlıklara oranla daha fazla yetkiye sahip olan MCEGE'nin örgütlenmesine ilişkin şema Şekil 1'de verilmektedir.

Şekil 1. MCEGE'nin Örgütlenmesi

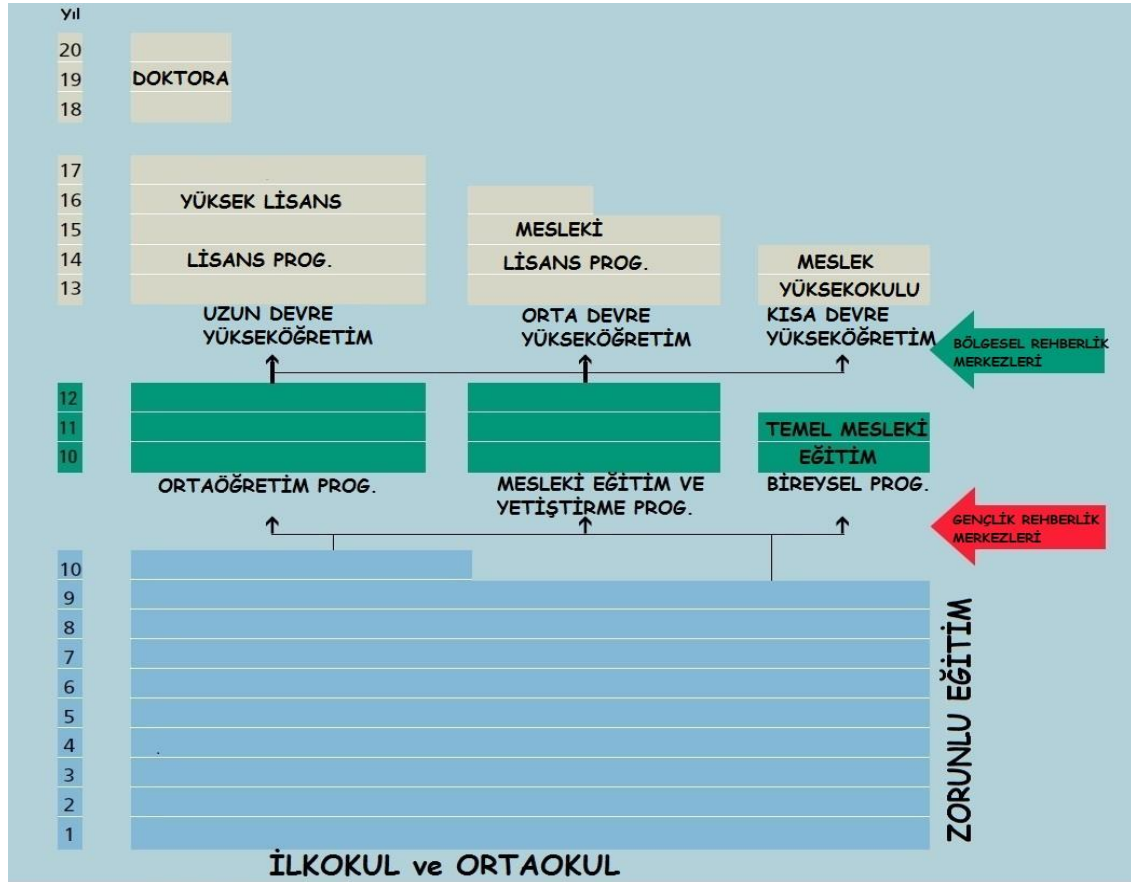
Kaynak. eng.uvm.dk

Şekil 1’de görüldüğü gibi Bakanlık; okul öncesi eğitim, ilköğretim, mesleki eğitim, ortaöğretim ve yetişkin eğitimi olmak üzere birçok eğitim kademesinden sorumludur ve bu sorumluluklarını alt birimler ve bölümler aracılığıyla yerine getirmektedir. İlkokul, ortaokul, ortaöğretim, yetişkin eğitimi ve sürekli eğitimden sorumlu birim olan MCEGE, hükümetin eğitim politikasını yürütmek için mümkün olan en iyi altyapıyı sağlamakla görevlidir. Yükseköğretim alanına ilişkin politika, yönetim, eşgüdümleme ve işleyişle ilgili görevleri yerine getirmekten ise Yüksek Öğretim ve Bilim Bakanlığı sorumludur. Bu bakanlık Bilim, Teknoloji ve İnovasyon Kurumu ile Yükseköğretim Kurumu olmak üzere iki alt birimden oluşmaktadır. Diğer bakanlıklardan Kültür Bakanlığı yükseköğretimde güzel sanatlar, müzik ve tiyatro alanlarında verilen eğitimden; Savunma Bakanlığı ise askeri alanda verilen eğitimden sorumludur (ec.europa.eu).

Danimarka’da merkezi yönetimde yer alan bakanlıkların yanı sıra bölgelerde bulunan yerel yönetimler (belediyeler) eğitimden sorumludur. Halk tarafından seçilmiş konseyler tarafından yönetilen belediyeler ise eğitime ilişkin mali çerçeveyi oluşturmak, yerel hedefler belirlemek ve okulları denetlemekle yetkili birimlerdir (ec.europa.eu).

Okul yapılanması. Danimarka’da genel eğitim sistemi okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere dört basamaktan meydana gelmektedir (eng.uvm.dk). Danimarka okul sistemi yapısı Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2. Danimarka Okul Sistemi

Kaynak. eng.uvm.dk

Şekil 2’de de görüldüğü gibi Danimarka’da ilkokul ve ortaokuldan oluşan zorunlu eğitim 6-16 yaş aralığındaki öğrencilerin eğitimini kapsamaktadır. Zorunlu eğitim sürecinin sonunda öğrenciler istekleri doğrultusunda ortaöğretime devam etmektedir.

I. Okul öncesi eğitim: Danimarka’da okul öncesi eğitim için birçok seçenek mevcuttur. Okul öncesi eğitim veren kurumlar günlük kreşler, anaokulları ve entegre kurumlar olmak üzere sıralanmaktadır. Bu kurumlardan olan günlük kreşler 6 ay-3 yaş; anaokulları 3-6 yaş; entegre kurumlar ise 1-6 yaş aralığındaki çocuklara eğitim vermektedir. Yerel yönetimler tarafından finanse edilen okul öncesi eğitim kurumlarında, gelir durumlarına göre ailelerden de ücret talep edilmektedir. Ayrıca bu kurumlarda kayıtlı olan çocuklar 11-12 kişilik gruplar şeklinde ve 3 ya da 4 pedagoğ gözetiminde eğitim görmektedir (Atlı, 2013; Yıldırım 2008; ec.europa.eu). Diğer yandan ilköğretim kurumları bünyesinde de okul öncesi eğitim veren sınıflar bulunmaktadır. Bu sınıflarda bir yıl okul öncesi eğitim almak ilköğretime başlamanın ön koşuludur. Verilen eğitimle çocukları bir arada bulunmaya ve bir düzene alıştırmak amaçlanmaktadır. İlköğretim kurumlarından verilen okul öncesi eğitim sürecinde ailelerden herhangi bir ödeme talep edilmemektedir ((Yüceer ve Keskin, 2012).

II. İlköğretim: Danimarka’da 6-16 yaş aralığındaki öğrencileri kapsayan ve ücretsiz olan ilköğretimin 6 yıl ilkokul ve 3 yıl ortaokuldan oluşan ilk 9 yılı zorunlu, 10. yılı ise isteğe bağlıdır. En az 9 yıl eğitim veren ilköğretim kurumları olarak belediyelere bağlı kamu okulları (Folkeskole), özel okullar ve uluslar arası okullar bulunmaktadır. Danimarka’da her çocuk zorunlu eğitimi tamamlamak durumundadır. Belirli bir düzeyde standartlar sağlandığında eğitimin nerede alınacağı konusunda karar ailelere bırakılmıştır. Ailelerin istekleri doğrultusunda çocuklar; belediye okullarında, özel okullarda, uluslar arası okullarda veya evde eğitim alma hakkında sahiptir (Marlow-Ferguson, 2002; eng.uvm.dk) .

Özel okullar; kırsal alanlarda bulunan küçük bağımsız okullar, şehirlerde bulunan büyük bağımsız okullar, dini okullar, belirli bir eğitimi temel alan okullar, Alman azınlık okulları, göçmen okulları ve sürekli okullar olmak üzere çeşitli sınıflara ayrılmaktadır. Bu okullardan sürekli okullar olarak nitelendirilen eğitim kurumları diğer okullardan farklı olarak yalnızca 8, 9 ve 10. sınıf düzeyindeki öğrencilere yönelik olan yatılı özel okullardır (eng.uvm.dk).

2014-2015 yılı verilerine göre Danimarka’da ilköğretim düzeyinde eğitim veren toplam 2.457 okul bulunmaktadır. Bu eğitim kurumlarında toplam 710.113 öğrenci eğitim görmektedir (uvm.dk).

III. Ortaöğretim: Danimarka’da gençlik eğitim programları olarak da adlandırılan ortaöğretim (lise) programları; öğrencileri yükseköğretime hazırlayan genel ortaöğretim programları, öğrencileri belirli bir sanayi ve ticaret alanında yetiştiren mesleki ortaöğretim programları olmak üzere iki türdedir (Deveci, 2010).

Temel amacı öğrencileri yükseköğretime hazırlamak olan genel ortaöğretim programları ise genel liseler, hazırlık liseleri, teknik liseler ve ticaret liseleri olmak üzere dörde ayrılmaktadır. Bu eğitim kurumlarından genel liseler, teknik liseler ve ticaret liseleri ilköğretim 9. Sınıfı tamamlayan öğrencileri kabul etmekte ve toplamda 3 yıl sürmektedir. Buna karşın 2 yıl süren hazırlık liselerinde ise yalnızca ilköğretimde 10. sınıfı tamamlayan öğrenciler eğitimlerine devam edebilmektedir (Güney, 2013).

Mesleki ortaöğretim programları; mesleki eğitim öğretim, temel mesleki eğitim öğretim ve üretici okullar olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Mesleki eğitim öğretim programları, meslek okullarında verilen genel mesleki eğitim ile farklı kurumlarda iş başında verilen mesleki eğitimin birleşiminden meydana gelmektedir. 2-5 yıl sürebilen bu eğitim programları başlangıç programı ve ana program olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Yaklaşık 2 yıl süren ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre pratik

öğrenmenin sağlandığı temel mesleki eğitim öğretim programları ise ortaöğretimi tamamlamak için yeterli niteliklere sahip olmayan öğrenciler ve iş sahibi olmayan 30 yaş altındaki bireylere yöneliktir. Atölyelerde yapılan uygulamalı çalışmaları temel alan üretici okullar, 25 yaşın altında olan ve ortaöğretimi tamamlamayan öğrencilerin eğitim aldığı kurumlardır. Bu okullarda verilen eğitim sonunda ise öğrencilerin ortaöğretimde yer alan mesleki programları tamamlayacak yeterliğe sahip olması amaçlanmaktadır (Deveci, 2010; eng.uvm.dk).

2014-2015 yılı verilerine göre Danimarka'da ilköğretim düzeyinde eğitim veren eğitim kurumlarında 55.271'i genel ortaöğretimde; 91.403'ü mesleki eğitimde olmak üzere toplam 146.674 öğrenci eğitim görmektedir (statweb.uni-c.dk).

IV. Yükseköğretim: Danimarka'da yükseköğretim; uzun devre, orta devre ve kısa devre yükseköğretim olmak üzere üç düzeyde yer almaktadır. Uzun devre yükseköğretim; fen bilimleri (istatistik, astronomi vb.), sosyal bilimler (ekonomi, işletme vb.), hukuk, ilahiyat ve sağlık bilimleri (tıp, diş hekimliği vb.) gibi alanlara yönelik verilen eğitimi kapsamaktadır. Uzun devre yüksek öğretimde, 3 yıl süren lisans programı çerçevesinde 180 kredi tamamlandıktan sonra en az 2 yıl süren ve 120 kredinin tamamlanmasını gerektiren yüksek lisans programına devam edilebilmektedir. Yüksek lisanstan sonra ise 180 kredinin tamamlanmasıyla en az 3 yıl süren doktora düzeyinde eğitim almak da mümkündür (ec.europa.eu).

Orta devre yükseköğretimde, 3 veya 4 yıl süren lisans programı kapsamında 180 ile 240 arasında kredinin tamamlanması gerekmektedir. Mesleki lisans programı olarak görülen orta devre yükseköğretimde öğretmenlik, gazetecilik, hemşirelik, mühendislik gibi genellikle bir mesleğe yönelik eğitim verilmektedir. Kısa devre yükseköğretimde ise meslek yüksek okullarında iki yıl süren program kapsamında 90 ile 150 arasında kredinin tamamlanması gerekmektedir. Teorik ve pratik eğitimin temel alındığı bu programlarda laborant, teknisyen ve ekonomist gibi mesleklere yönelik eğitim verilmektedir (Güney, 2013; ec.europa.eu).

Yükseköğretimde görsel sanatlar, müzik, tiyatro, sinema, sahne sanatları alanlarında lisans (180 kredi), yüksek lisans (120 kredi) ve doktora (180 kredi) düzeyinde verilen eğitim; Kültür Bakanlığı sorumluluğunda bulunan üniversite düzeyinde olan kurumlarda verilmektedir (ec.europa.eu).

V. Özel eğitim: Danimarka'da özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler için tüm fırsatların sağlandığını söylemek mümkündür. Nitekim özel eğitim konusunda; öğrenciye gerekli eğitimi verme, topluma uyum sağlamasına yardımcı olma ve herkese eşit hizmet sunma olmak üzere üç temel ilke mevcuttur (Alkan, 2013).

Salamanca Bildirisi'ni imzalayan Danimarka'da kaynaştırma eğitimine oldukça önem verilmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan ve kaynaştırma eğitimi alan öğrenciler genel öğrenmeyi destekleyecek konularda eğitim almaktadır. Bazı durumlarda alanlarında uzman öğretmenler de bu öğrencilere yardımcı olabilmektedir. Kaynaştırma eğitiminin yanı sıra zekâ geriliği, disleksi, duyma problemi veya bunun gibi problemi olan öğrenciler oluşturulan özel sınıflarda da eğitim alabilmektedir. Özel sınıflarda bulunan bu öğrenciler uzman eğiticiler kontrolünde ve rehberliğinde eğitim görmektedir (Yüceer, 2011).

VI. Yetişkin eğitimi: Danimarka'da yetişkinler için eğitim 18 yaşından büyük olan her vatandaşa sunulmaktadır. Genel yetişkin eğitimi kapsamında verilen eğitimler; hazırlık yetişkin eğitimi, genel yetişkin eğitimi ve yüksek hazırlık kursları olmak üzere üç düzeydedir. Örgün eğitim kapsamında olmayan hazırlık yetişkin eğitimi ilköğretim düzeyinde değerlendirilen kısa kursları içermektedir. Genel yetişkin eğitimi ve yüksek hazırlık kursları ise ortaöğretim düzeyinde olan kursları kapsamaktadır. Okulların büyük bölümü özellikle de halk liseleri olarak ifade edilen yatılı okullar bu kursları

vermektedir. Öte yandan yetişkin eğitimi dernekleri, akşam okulları, gündüz halk okulları ve üniversitelerde yer alan bazı kurslarda da yetişkin eğitimi verilmektedir (Yüceer, 2011).

Eğitim Sisteminin Süreç Boyutu

Bu başlık altında Danimarka Eğitim Sisteminin süreç boyutu; eğitim-öğretim süreçleri, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin yetiştirilmesi, eğitim denetimi ve eğitim finansmanı başlıkları ile ele alınmaktadır.

Eğitim-öğretim süreçleri. İlköğretimde eğitim programına ilişkin genel çerçeve, amaçlar, kılavuz ve öneri olarak değerlendirilen ilkeler MCEGE tarafından belirlenmektedir. Yerel yönetimler, Bakanlık tarafından belirlenen amaçlara ulaşma şartıyla eğitim programlarının uygulanması sürecinde inisiyatif sahibidir. Diğer taraftan okullar da kendi eğitim programlarını Bakanlığın belirlediği sınırlar çerçevesinde oluşturma ve uygulama yetkisine sahiptir. Bakanlık tarafından oluşturulan çerçeve eğitim programında bulunan zorunlu dersler üç alan altında yer almaktadır. Bu alanlar şöyle sıralanmaktadır (eng.uvm.dk):

- Beşeri bilimler alanı: Bu alanda Danca (tüm sınıflarda), İngilizce (3 ile 9. sınıf arasında), Hristiyanlık çalışmaları (tüm sınıflarda), tarih (3 ile 9. sınıf arasında) ve sosyal bilimler (8. ve 9. sınıflarda) dersleri yer almaktadır.
- Uygulamalı/Yaratıcı alan: Bu alanda beden eğitimi (tüm sınıflarda); müzik (1 ile 6. sınıf arasında); görsel sanatlar (1 ile 5. sınıf arasında); tasarım, ahşap ve metal işleri, ev ekonomisi (4 ile 7. sınıf arasında) dersleri yer almaktadır.
- Fen bilimleri alanı: Bu alanda matematik (tüm sınıflarda), doğal bilimler ve teknoloji (1 ile 5. sınıf arasında), coğrafya (7 ile 9. sınıf arasında), biyoloji (7 ile 9. sınıf arasında), fizik ve kimya (7 ile 9. sınıf arasında) dersleri yer almaktadır.

Beşeri bilimler alanı, uygulamalı/yaratıcı alanlar ve fen bilimleri alanı kapsamında verilen derslerde “yol güvenliği, sağlık bilgisi, cinsel eğitim, eğitsel ve mesleki yönlendirmeler, bilgi teknolojileri” bulunması zorunlu olan konu başlıklarıdır. Dahası öğrencilerin 7 ile 9. sınıf arasında Almanca, Fransızca, İspanyolca, göçmen dilleri, medya, film, drama vb. seçmeli dersler içerisinden en az birini alması gerekmektedir. 8. sınıfta olan öğrenciler ise ortaöğretim programlarına giriş kurslarına katılmak zorundadır (eng.uvm.dk).

İlköğretim 1. sınıftan önce alınan ve zorunlu olan bir yıllık okul öncesi eğitimde ise çocuklara dil, matematiksel farkındalık, yaratıcı ve müzikal ifade, kendi bedenini tanıma ve farklılara saygı gösterme, toplumu ve çevreyi tanıma gibi yeterlikler oyunlar veya farkı etkinlikler kapsamında çocuklara kazandırılmaktadır (ec.europa.eu).

İlköğretimde sınıf mevcutları yaklaşık 20'dir. Bir sınıfta öğrenim görebilecek öğrenci sayısı 28'i aşmamalıdır. Bazı istisnai durumlarda yerel yönetimler sınıf mevcudunun 30 öğrenci olmasına izin verebilmektedir. Diğer taraftan Danimarka'da ilköğretim okulları sınav odaklı okullar değildir ve okul başarısızlığı gibi bir durum neredeyse yoktur. Bu okullarda önemli olan sınavdan çok öğrencinin sınıf içinde derse katılımıdır. Dolayısıyla öğrencinin sınıf tekrarı yapması için okula uzun süre devam etmemiş olması ve ailelerinin de sınıf tekrarına izin vermesi gerekmektedir (eng.uvm.dk).

İlköğretim okullarında her sınıftan sorumlu olan bir sınıf öğretmeni vardır. Sınıf öğretmenlerinin temel sorumluluğu öğrencilerinin sosyal gelişimlerini ve derslere ilişkin durumlarını takip etme ve desteklemektir. Bunun yanı sıra sınıf öğretmenleri; eğitim programlarının tutarlı bir şekilde ilerlemesini sağlama, farklılaştırılmış öğretimin uygulanmasında diğer öğretmenlerle işbirliği yapma, disiplinler arası ve

zorunlu konuların öğretiminin düzenlenmesinde koordinatör olma gibi birçok önemli görevi yerine getirmek durumundadır (ec.europa.eu).

Danimarka'da ilköğretimde öğrencilerin öğrenme çıktılarını belirlemek için düzenli aralıklarla değerlendirmeler yapılmaktadır. Öğrencilerin derslere ilişkin edindikleri bilgi ve beceri düzeylerini ortaya koymak amacıyla yapılan değerlendirmeler, öğrencilere rehberlik sağlama; sonraki öğretimleri planlama ve düzenleme; ailelere öğrencilerin durumları konusunda bilgilendirme konularında oldukça yararlıdır. Bunun yanı sıra öğrencilerin öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi sürecinde zorunlu olarak uygulanan bilgisayar tabanlı ulusal testler bulunmaktadır. Bu testler 2., 4., 6. ve 8. sınıflarda Danca; 7. sınıfta İngilizce; 3. ve 6. sınıfta matematik; 8. sınıfta coğrafya, biyoloji, fizik ve kimya derslerinde yapılmaktadır (eng.uvm.dk).

İlköğretimde 9. ve 10. sınıfların sonunda okul bitirme sınavları yapılmaktadır. Ancak 9. sınıfta yapılan bitirme sınavı tüm öğrenciler için zorunlu iken 10. sınıf isteğe bağlı olduğundan bu sınıf sonunda yapılan okul bitirme sınavı zorunlu değildir. 9. sınıf sonunda yapılan bitirme sınavları Danca, İngilizce, tarih, Hristiyanlık, sosyal bilimler, matematik, coğrafya, biyoloji, fen/kimya, Almanca, Fransızca ve alınan seçmeli dersleri kapsamaktadır. Diğer yandan öğrenciler 9. ve 10. sınıflarda disiplinler arası bir proje ödevi hazırlamak durumundadır. Dönem sonunda ise öğrenciler proje hazırlama süreçlerine ve projenin son durumuna ilişkin rapora göre değerlendirilmektedir (eng.uvm.dk).

Öğrencilere uygulanan testler, sınavlar vb. dokümanların değerlendirilmesinde yedi dereceli not sistemi kullanılmaktadır. Bu not sisteminde, -3: kabul edilemez performans; 00: yetersiz performans; 02: yeterli performans; 4: makul performans; 7: iyi performans; 10: çok iyi performans; 12: mükemmel performans olarak ifade edilmektedir (Deveci, 2010).

İlköğretimde bir eğitim-öğretim yılı 200 iş günü olup, dersler ağustosta başlayıp haziranda sona ermektedir. Tatiller; 8 hafta yaz tatili, 7 gün ocak ve 7 gün şubat tatili, Noel ve Paskalya tatilinden oluşmaktadır. Yıllık ders saati 1., 2. ve 3. sınıflarda en az 1200; 4., 5. ve 6. sınıflarda en az 1320; 7., 8. ve 9. sınıflarda 1400; isteğe bağlı olarak devam edilen 10. sınıfta ise en az 840 ders saatidir. Ders süreleri ise ortalama 45 dakikadır (Güney, 2013).

Ortaöğretimde yer alan genel liseler ile hazırlık liseleri daha çok beşeri bilimler, sosyal bilimler ve doğa bilimleri alanlarında eğitim vermektedir. Ticaret liseleri, genel konuların yanı sıra ağırlıklı olarak yabancı dil, işletme ve sosyo-ekonomik disiplinler üzerine yoğunlaşmaktadır. Teknik liselerde ise genel konuların dışında teknolojik ve bilimsel konulara yoğun biçimde odaklanılmaktadır (ec.europa.eu).

Ortaöğretimde yer alan her okulda sınavların yapılması zorunludur. Bu sınavların yanı sıra her yıl Bakanlık tarafından belirlenen bazı derslere ilişkin ek sınavlar yapılmaktadır. Yapılan sınavlar sözlü, yazılı, proje hazırlama veya bunların karması şeklinde olabilmektedir. Yazılı olarak yapılan tüm sınavlar Bakanlık tarafından hazırlanmaktadır. Ayrıca yapılan tüm sözlü ve yazılı sınavlarda Bakanlık tarafından görevlendirilen sınav görevlileri yer almaktadır. (ec.europa.eu).

Sınavların değerlendirilmesinde yedi dereceli not sistemi (-3: kabul edilemez performans; 00: yetersiz performans; 02: yeterli performans; 4: makul performans; 7: iyi performans; 10: çok iyi performans; 12: mükemmel performans) kullanılmaktadır. Bu sınavlardan alınan notların ortalaması ise öğrencilerin yükseköğretime girişi için temel oluşturmaktadır (Deveci, 2010).

Ortaöğretimde dersler ağustosun ikinci haftasında başlayıp haziranın sonunda sona ermektedir. Tatiller; 6 hafta yaz tatili, 7 gün ocak ve 7 gün şubat tatili, Noel ve

Paskalya tatilinden oluşmaktadır. Genel ve ticaret liselerinde yıllık 2470, hazırlık liselerinde 1625 ve teknik liselerde 2630 ders saatinin tamamlanması gerekmektedir. Bir ders süresi ise ortalama 60 dakikadır (Güney, 2013; ec.europa.eu).

Ortaöğretimden yükseköğretime geçmek için öncelikle lise türlerine göre yüksek hazırlık, yüksek teknik, yüksek ticaret ve genel yükseköğretime geçiş sınavlarından başarılı olmak; sonrasında belli bir lisans programına yerleşmek için belirli derslere ilişkin üniversiteler tarafından yapılan teorik veya uygulamalı sınavlarda geçer not almak gerekmektedir (ec.europa.eu).

Öğretmenlerin yetiştirilmesi. Danimarka'da okul öncesi öğretmeni olarak görev alabilmek için öncelikle üniversitelerin sosyal eğitim alanında 3.5 yıl süren lisans programını tamamlamak gerekmektedir. Lisans eğitimi süresince uygulamalı (64 hafta) ve teorik olmak üzere toplam 210 kredilik ders alınmaktadır. Bu eğitimin tamamlanmasının sonunda da "Sosyal Eğitim Lisansı" elde edilmektedir (Baki, 2010; ec.europa.eu).

İlköğretimde öğretmen olabilmek için üniversitelerin 4 yıl süren, uygulamalı ve teorik olmak üzere 240 kredilik dersin tamamlanmasını öngören lisans programını tamamlamak gerekmektedir. 4 yıllık lisans eğitiminin tamamlanmasıyla da "Eğitim Lisansı"na sahip olunmaktadır. Ortaöğretimde ise öğretmen olarak görev alabilmek için lisans programının yanı sıra o alanda yüksek lisans yapmak gerekmektedir. Ayrıca öğretmenler, okula atanmadan önce veya sonra, Bakanlık tarafından düzenlenen teorik ve uygulamalı eğitimle ilgili kursları başarıyla tamamlayarak sertifika almak zorundadır (Yüceer, 2011).

Danimarka'da okul öncesinde, ilköğretimde, genel ve hazırlık liselerinde öğretmen olmak için boş kontenjanlar doğrultusunda yerel yönetimler tarafından verilen açık ilanlara başvurulmakta ve yerel yönetimler tarafından uygun görülen adaylar okullara öğretmen olarak atanmaktadır. Teknik liselerde, ticaret liselerinde ve mesleki eğitim kurumlarında ise öğretmen olmak için bu kurumlar tarafından ilan edilen boş kontenjanlara başvuru yapılmakta ve kurum tarafından uygun görülen adaylar öğretmen olarak atanmaktadır (Yüceer, 2011; ec.europa.eu).

Danimarka'da okul öncesi öğretmenleri sözleşmeli devlet memuru; ilköğretimde görev alan öğretmenler sözleşmeli; genel ve hazırlık liselerinde görev alan öğretmenlerin büyük çoğunluğu sözleşmeli iken yaklaşık %5'i kadrolu devlet memuru; teknik liselerde, ticaret liselerinde ve mesleki eğitim kurumlarında görev alan öğretmenlerin çoğu sözleşmeli devlet memuru iken bazı öğretmenler kadrolu devlet memuru statüsündedir (ec.europa.eu).

Yöneticilerin yetiştirilmesi. Danimarka'da okul müdürleri, yerel yönetimler tarafından iyi bir sicile ve belirli bir süreli öğretmenlik deneyimine (3-5 yıl) sahip öğretmenler arasından seçilmektedir. Bu süreçte öncelikle yerel yönetimler tarafından ihtiyaç olan okullardaki kadrolar ilan edilmektedir. Müdür ihtiyacı olan okullarda öğretmen ve velilerden oluşan okul danışma kurulunun değerlendirmeleri sonucu belirlenen müdür adayları yerel yönetimlere tavsiye edilmektedir. Yerel yönetimler tarafından yapılan inceleme ve mülakatları başarıyla geçen adaylar müdür olarak atanmaktadır. 2 yıl süren deneme süreci sonunda ise başarılı bulunan müdürler devlet memuru statüsünde görevlerine devam etmektedir. Yöneticilik öncesinde okul müdürlerinin hizmet öncesi eğitim almasına gerek yoktur. Ancak göreve başladıktan sonra Bakanlık, yönetimler, yüksek öğretim kurumları ve çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimlere katılmak zorunludur. Öte yandan okul müdürünün hem yerel yönetimlere hem de okul danışma kuruluna karşı birçok sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluklar; okul eylem planlarının sunumu, bütçe yönetimi, okul ihtiyaçlarını belirleme ve bunların karşılanmasıyla ilgili önerilerin

geliştirilmesi, azami öğrenci sayısının belirlenmesi vb. şeklinde sıralanmaktadır. Ayrıca okul müdürleri yerel yönetimlere karşı, öğretmen alınması veya işten çıkarılması konularında fikir sunmaktan da sorumlu tutulmaktadır.(Taipale, 2012; Pelit, 2013).

Eğitim denetimi. Danimarka'da okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde yapılan genel denetimden Bakanlığa bağlı "Danimarka Değerlendirme Kurumu" sorumludur. Bunun yanı sıra yalnızca ilköğretim düzeyinde, akademik ve pedagojik açıdan denetleme görevini yerine getiren bir diğer kurum ise "Danimarka Kalite ve Denetim Kurumu"dur (ec.europa.eu).

Danimarka Değerlendirme Kurumu'nun ilk görevi okullara ve yerel yönetimlere öz-değerlendirme ve kalite artırma çalışmalarının nasıl yapılacağına ilişkin rehberlik hizmeti vermektedir. Bu rehberlik sonucunda ise okullardan ve yerel yönetimlerden eğitim kurumlarının güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koyan değerlendirme raporlarını hazırlamaları talep edilmektedir. Hazırlanan ve yerel yönetimlerin web sayfasında ilan edilen raporlar Danimarka Değerlendirme Kurumu tarafından incelenmektedir. Yapılan incelemeler sonunda genel durum hakkında Bakanlık bilgilendirilerek öğretim kalitesinin geliştirilmesi için öneriler sunulmaktadır (english.eva.dk)

Danimarka'da özel okulların denetimi devlet okullarının denetiminden farklıdır. Yerel yönetimlerin hazırladığı raporlarda risk görülen özel okullarda altı kişilik denetim ekipleri bu okullara giderek kurum ve ders denetimi yapmaktadır. Bazı özel okullarda ise denetim, veliler tarafından okul dışından seçilen bir denetmen aracılığıyla da yapılabilmektedir (Yirci, 2010).

Eğitim finansmanı. Danimarka'da eğitim Bakanlık ve yerel yönetimler tarafından finanse edilmektedir. Devlet tarafından yerel yönetimlere verilen ödenekler (blok hibeler) mevzuata uygun olduğu sürece ihtiyaçlar doğrultusunda ilgililer tarafından özgürce harcanabilmektedir. Nitekim okul öncesi eğitim kurumlarında verilen eğitim masraflarının %75'i devlet tarafından ödenek verilen yerel yönetimler, %25'i öğrenci velileri tarafından karşılanmaktadır. İlköğretim kurumları ise tamamen yerel yönetimler tarafından finanse edilirken; ortaöğretim kurumları doğrudan Bakanlık tarafından finanse edilmektedir. Diğer bir ifadeyle Bakanlık ortaöğretim kurumlarına öğrenci sayısı ve kurumun ihtiyaçlarına göre ödenek vermektedir. Ortaöğretim kurumları da mevzuata uygun olduğu sürece verilen bu ödenekleri harcama konusunda özgürdür (ec.europa.eu).

2012 yılı verilerine göre Danimarka'da eğitime yapılan kamu harcaması toplam kamu harcamalarının % 10.7'sini oluşturmaktadır. Eğitim makamlarının eğitime yaptığı harcama Gayri Safi Milli Hasılanın % 6.2'sine denk gelmektedir. Veriler incelendiğinde Danimarka'da göreve yeni başlayan öğretmen maaşlarının yıllık yaklaşık 44.131 USD, 15 yıl deneyime sahip öğretmenlerin maaşlarının ise yıllık yaklaşık 51.122 USD olduğu görülmektedir (The Organization for Economic Co-operation and Development [OECD], 2017b).

Sonuç ve Türk Eğitim Sistemi İçin Çıkarımlar

Danimarka Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sistemi karşılaştırıldığında ülkelerin amaç boyutunda benzerliklere, yapı ve süreç boyutlarında ise farklılıklara sahip olduğu görülmektedir. Danimarka Eğitim Sistemi'nin temel amacı; Danimarka tarihi ve kültürü, demokratik hak ve sorumluluklar konularında bilinçli, analitik becerilere sahip nitelikli bireyler yetiştirmektedir. Bu amacın Türk Eğitim Sistemi'nin amaçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca hem Danimarka hem de Türk Eğitim Sistemi'nde eğitimin temel bir hak olduğu vurgulanarak bilgi ve becerilerin geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır.

Türkiye’de eğitim sisteminin yönetsel yapılanması merkezi bir özellik göstermekte iken Danimarka’da adem-i merkeziyetçidir. Başka bir ifadeyle Danimarka’da eğitim sisteminin yapılanmasında yerelleşme hâkimdir. Eğitime ilişkin mevzuat ve genel kurallar bakanlık tarafından belirlenirken, uygulamalar konusunda yerel makamlar yetki ve sorumluluk sahibidir.

Danimarka’da okul öncesi eğitim kreşler (6 ay-3 yaş), anaokulları (3-6 yaş), entegre kurumlar (1-6 yaş) ile ilköğretim okullarında yer alan okul öncesi sınıflarda verilmektedir. Bu eğitimlerden yalnızca ilköğretim okullarında (5 yaş) birinci sınıfa başlamadan önce verilen okul öncesi eğitim zorunlu ve ücretsizdir. Türkiye’de ise okul öncesi eğitim zorunlu olmamakla birlikte ücretsizdir. Danimarka’da 6-16 yaş aralığındaki öğrencileri kapsayan ve ücretsiz olan ilköğretimin 6 yıl ilkokul ve 3 yıl ortaokuldan oluşan ilk 9 yılı zorunlu, 10. yılı ise isteğe bağlı iken Türkiye’de zorunlu eğitim 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul ve 4 yıl lise olmak üzere toplam 12 yıldır ve ücretsizdir. Görüldüğü üzere ortaöğretim Danimarka’da zorunlu değilken Türkiye’de zorunlu eğitim kapsamındadır. Diğer yandan Danimarka’da ilköğretimde bir ders süresi ortalama 45 dakika iken Türkiye’de 40 dakikadır.

Danimarka’da ortaöğretim programları genel liseler, hazırlık liseleri, teknik liseler ve ticaret liseleri olmak üzere dörde ayrılmaktadır. Genel liseler, teknik liseler ve ticaret liseleri ilköğretim 9. sınıfı tamamlayan öğrencileri kabul etmekte ve toplamda 3 yıl sürmektedir. 2 yıl süren hazırlık liselerinde, yalnızca ilköğretimde 10. sınıfı tamamlayan öğrenciler eğitimlerine devam edebilmektedir. Türkiye’de ise ortaöğretimde yer alan tüm liselerde eğitim süresi 4 yıldır. Bunun yanı sıra Danimarka’da yer alan liselerin temel görevinin öğrencileri yükseköğretime devam edebilecek nitelikte hazırlamak olduğu görülürken Türkiye’deki liselerin öğrencileri yükseköğretime hazırlama konusunda oldukça yetersiz olduğu söylenebilir. Ayrıca Danimarka’da ortaöğretimde bir ders süresi ortalama 60 dakika iken Türkiye’de 40 dakikadır.

Danimarka’da yükseköğretime geçmek için öncelikle lise türlerine (hazırlık liseleri, teknik liseler, ticaret liseleri, genel liseler) göre yüksek hazırlık, yüksek teknik, yüksek ticaret ve genel yükseköğretime geçiş sınavlarından başarılı olmak; sonrasında belli bir lisans programına yerleşmek için belirli derslere ilişkin üniversiteler tarafından yapılan teorik veya uygulamalı sınavlarda geçer not almak gerekmektedir. Türkiye’de ise yükseköğretime devam edebilmek için ortaöğretimden mezun olduktan sonra merkezi giriş sınavına girmek gerekmektedir. Türkiye’de yükseköğretime öğrenci seçme konusunda üniversitelerin herhangi bir yetkisi ve sorumluluğu bulunmazken; Danimarka’daki üniversitelerin, başvuruda bulunan öğrencileri sınav yapma ve bu sınav sonucunda başarılı olanları üniversiteye kabul etme sürecinde söz sahibi olduğu görülmektedir.

2014 yılı verilerine göre Danimarka’da 15-19 yaş aralığındaki okullaşma oranı %87.5 iken Türkiye’de bu oran %69.1’dir. 20-29 yaş aralığındaki nüfusa bakıldığında ise okullaşma oranı Danimarka’da %44.9, Türkiye’de %30.9’dur. Ayrıca Danimarka’da 25-64 yaş aralığındaki nüfusun %35.8’i yükseköğretim mezunu iken Türkiye’de bu oran yalnızca %16.7’dir (OECD, 2017a).

Danimarka’da okul öncesi öğretmenleri 3.5, ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri 4 yıl süren lisans programlarında yetiştirilmektedir. İlköğretim ve okul öncesi öğretmenleri için lisans mezun olmak yeterli iken ortaöğretimde görev alacak öğretmenlerin lisansın sonrasında yüksek lisans yapması gerekmektedir. Mezun olduktan sonra öğretmen olarak görev yapabilmek için önce yerel yönetimler tarafından verilen açık ilanlara başvuru yapılır ve yerel yönetimlerin uygun gördüğü bireyler öğretmen olarak atanır. Ancak teknik liselerde, ticaret liselerinde mesleki eğitim kurumlarında öğretmen olmak için bu kurumlar tarafından ilan edilen boş

kontenjanlara başvuru yapılmakta ve kurum tarafından uygun görülen adaylar öğretmen olarak atanmaktadır. Türkiye’de ise öğretmen olabilmek için ilgili alanda lisans mezunu olmak; Kamu Personeli Seçme Sınavı’ndan ve alan sınavından başarılı olmak gerekmektedir. Bu sınavdan alınan puanların sıralamasına göre atama yapılacak kontenjan sayısının üç katı kadar aday sözlü sınava alınmaktadır. Sözlü sınavdan 60 ve üzeri puan alan adaylar tercih yapma hakkına sahip olmakta sonrasında ise sözlü sınav puanı sıralamasına göre adaylar sözleşmeli olarak atanmaktadır. Görüldüğü üzere öğretmen atamalarında; Danimarka’da yerel yönetimler ve okullar yetki sahibi iken Türkiye’de bu yetki yalnızca Milli Eğitim Bakanlığındadır.

Danimarka’da okul müdürleri, deneyimli öğretmenler arasından seçilmektedir. Öğretmen ve velilerden oluşan okul danışma kurulları belirledikleri müdür adaylarını yerel yönetimlere sunmaktadır. Sonrasında, yerel yönetimler yaptıkları mülakat sonucu uygun buldukları müdür adaylarının atamasını yapmaktadır. Danimarka’da müdür seçimi konusunda öğretmenlerin ve velilerin söz sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın Türkiye’deki uygulamada öğretmenlerin ve velilerin söz sahibi olduğu söylenemez. Diğer yandan müdür adayları; Danimarka’da yalnızca sözlü sınava tabi tutulurken Türkiye’de hem yazılı hem de sözlü sınava girmek zorundadır.

Danimarka’da kamu okullarının denetiminden Bakanlığa bağlı Danimarka Değerlendirme Kurumu sorumludur. Bu kurum, okulların ve yerel yönetimlerin öz-değerlendirme yaparak hazırladığı raporları incelemekte ve Bakanlığa geliştirme önerileri sunmaktadır. Ders ve kurum denetimi yapılmamaktadır. Türkiye’de ise denetim Bakanlığa bağlı Rehberlik ve Denetim Başkanlığında görev alan müfettişler tarafından yapılmaktadır. Türkiye’de yalnızca kurum denetimi yapılmaktadır. Ancak bu denetimin geliştirme odaklı olduğunu söylemek mümkün değildir. Nitekim Türkiye’de öz-değerlendirme pek dikkate alınmayan bir konudur.

Sonuç olarak Danimarka Eğitim Sistemi’nin Türkiye’ye göre daha gelişmiş olduğu söylenebilir. Çünkü Danimarka’da ilköğretimde ve ortaöğretimde öğrencileri ileri eğitim seviyelerine taşımak oldukça önem arz etmektedir. Eğitim programları öğrencilerin akademik bilgi ve becerilerini artıracak biçimde düzenlenmiştir. Bazı eğitim kurumları, öğretmenlerin atanmasında yetki sahibidir. Dahası okul müdürlerinin atanmasında öğretmenlerin ve velilerin söz hakkı bulunmaktadır. Denetimde ise yerel yönetimlerin ve okulların öz-değerlendirme yapması ve bu öz-değerlendirmeler ışığında denetimin geliştirme yönüne ağırlık verilmesi oldukça yararlı bir uygulamadır. Danimarka Eğitim Sistemi’nde yer alan temel uygulamaların Türk Eğitim Sistemi açısından örnek alınmasının oldukça faydalı olacağı ifade edilebilir.

Yararlanılan Kaynaklar

- Alkan, A. (2013). Danimarka Eğitim Sistemi. A. Balcı (Ed.). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri* (s. 123-138). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Atlı, S. (2013). Türkiye’de ve Avrupa Birliği ülkelerinde uygulanan okul öncesi eğitim programları. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 2 (2), 56- 76.
- Baki, A. (2010). Öğretmen eğitiminin lisans ve lisansüstü boyutlardan değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (3), 15- 31.
- Balcı, A. (2013). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Deveci, A. (2010). *Danimarka’da yaşayan Türklerin ilköğretimde yaşadıkları eğitsel ve yönetsel sorunlar*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Güney, S. (2013). Danimarka Eğitim Sistemi. S. Ada ve Z. N. Baysal (Ed.). *Eğitim yapıları ve yönetimleri açısından çeşitli ülkelere bir bakış* (s.158-169). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- <http://eng.uvm.dk/Education/Primary-and-lower-secondary-education/The-Folkeskole> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/Education/Primary-and-lower-secondary-education/Private-Schools-in-Denmark> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/Education/Primary-and-lower-secondary-education/The-Folkeskole/Subjects-and-Curriculum> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/Education/Primary-and-lower-secondary-education/The-Folkeskole/Classes-and-Class-Teacher> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/Education/Primary-and-lower-secondary-education/The-Folkeskole/Evaluation-Tests-Student-and-Plans> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/Education/Primary-and-lower-secondary-education/The-Folkeskole/Examinations-and-Other-Forms-of-Assessment> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/Education/Upper-secondary-education/Basic-vocational-education-and-training-%28egu%29> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/Education/Upper-secondary-education/Production-schools> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/Education/Upper-secondary-education/Vocational-Education-and-Training-%28vet%29> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://eng.uvm.dk/The-Ministry/The-Ministry/The-Department> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://english.eva.dk/early-childhood-education> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://english.eva.dk/primary-and-lower-secondary-education> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://statweb.uni-c.dk/Databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-erhudd> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://statweb.uni-c.dk/Databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-gymudd> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- http://ufm.dk/en/publications/2012/files-2012/guidance_in_education_2012.pdf adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://uvm.dk/Service/Statistik/Statistik-om-folkeskolen-og-frie-skoler/Statistik-om-elever-i-folkeskolen-og-frie-skoler/Elevtal-i-folkeskolen-og-frie-skoler> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://uvm.dk/Service/Statistik/Statistik-om-folkeskolen-og-frie-skoler/Statistik-om-grundskoler/Antal-grundskoler> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/06DAN%C4%B0MARKA%20149-168.pdf> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0011661.pdf> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.mfa.gov.tr/danimarka-siyasi-gorunumu.tr.mfa> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Danimarka> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Overview> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Early_Childhood_Education_and_Care adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Higher_Education adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.

- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Teaching_and_Learning_in_Single_Structure_Education adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Teaching_and_Learning_in_General_Upper_Secondary_Education adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Assessment_in_General_Upper_Secondary_Education adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Initial_Education_for_Teachers_Working_in_Early_Childhood_and_School_Education adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Conditions_of_Service_for_Teachers_Working_in_Early_Childhood_and_School_Education adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Quality_Assurance adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Early_Childhood_and_School_Education_Funding adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/sp.html> adresinden 02.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- Marlow-Ferguson, R. (2002). *World education encyclopedia: A survey of educational systems worldwide*. Farmington Hills, USA: Gale Group.
- OECD, (2017a). *Education attainment*. <https://data.oecd.org/eduatt/adult-education-level.htm#indicator-chart> 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- OECD, (2017b). *Education resources*. <https://data.oecd.org/eduresource/education-spending.htm> adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- Pelit, A. (2013). *Okul yöneticilerinin yetiştirilmesine ve atanmasına ilişkin benimsenen modellerin karşılaştırılması-Türkiye, Fransa, Danimarka ve İngiltere örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Taipale, A. (2012). *International survey on educational leadership*. http://www.oph.fi/download/143319_International_survey_on_educational_leadership.PDF adresinden 05.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- Yıldırım, C. (2008). Avrupa Birliği ülkelerinde ve Türkiye’de okul öncesi eğitim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (25), 91- 110.
- Yirci, R. (2010). Avrupa Birliği üyesi bazı ülkelerinde eğitim denetimi sistemlerinin analizi ve Türkiye için öneriler. *Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (s.23-42).
- Yüceer, D. (2011). *Danimarka’da ve Türkiye’de uygulanan sosyal bilgiler programlarının analizi ve karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yüceer, D. ve Keskin, S. (2012). Danimarka ve Türk eğitim sistemlerinin ilköğretim düzeyinde karşılaştırılması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (1), 325- 349.
- Bu araştırmanın hazırlanma sürecinde değerleri görüş ve önerileri ile katkıda bulunan Prof. Dr. Ali Balcı’ya teşekkürlerimi sunarım.